

**КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»**

СХВАЛЕНО

Протокол Вченої ради КВНЗ
«Харківська академія неперервної
освіти»
№ 6 від 29.12.2025

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КВНЗ «Харківська академія
неперервної освіти»
29.12.2025 № 109

ПРОГРАМА

продовженої навчально-методичної форми
підвищення кваліфікації
вчителів фізичної культури
закладів загальної середньої освіти

**ШКОЛА РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
«ІНКЛЮЗИВНИЙ ПІДХІД НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ»**

Харків-2025

Актуальність. Нова українська школа – це ключова реформа освіти в Україні. Фізична культура є невід’ємною складовою Нової української школи, де орієнтація на учня і психолого-педагогічна підтримка здобувачів освіти розглядаються серед провідних напрямів реформи загальної середньої освіти. Реалізація інклюзивного підходу в закладах освіти передбачає, що діти з особливостями у розвитку мають рівні можливості з іншими однолітками в отриманні освіти; розуміння різних освітніх потреб дітей та надання послуг відповідно до цих потреб шляхом більш повної участі в освітньому процесі та усунення дискримінації в освіті. Кожна дитина має право займатися спортом і бути активною, незалежно від її фізичних чи розумових особливостей.

Фізична культура відіграє ключову роль в інклюзії: надає рівні можливості для фізичного, соціального та емоційного розвитку всіх дітей, незалежно від їхніх особливостей, сприяє зміцненню здоров’я, розвитку самостійності, впевненості та вміння працювати в команді, а також прийняттю різноманіття та створенню гармонійного суспільства через індивідуальний підхід та адаптовані методики.

Сьогодні уроки фізичної культури мають бути спрямовані, залежно від особливостей дітей, на відновлення опорно-рухового апарату, розвиток основних фізичних якостей, підвищення функцій та можливостей організму, становлення соціальної та емоційної адаптації, збереження та використання рухових навичок, які залишилися, та формування необхідних знань для використання у майбутньому. Тому актуальним стало розроблення програми Школи розвитку компетентностей за темою «Інклюзивний підхід на уроках фізичної культури» для вчителів фізичної культури закладів загальної середньої освіти як окремої форми підвищення кваліфікації, що сприятиме поглибленню їх теоретичних знань, розвитку вмінь щодо організації освітнього процесу з фізичної культури, враховуючи особливості здобувачів освіти.

План роботи Школи розвитку компетентностей містить методичну складову (9 год. – 0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг (6 год. – 0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників Школи розвитку компетентностей протягом року становить 15 годин (0,5 кредити ЄКТС).

Зміст роботи Школи розвитку компетентностей забезпечує Центр виховання та розвитку особистості (завідувач Горбенко Т.І.), секція культури здоров’я, психологічної та інклюзивної освіти кафедри освітнього менеджменту та виховання (завідувач Байназарова О.О.).

Мета: формування інклюзивної та здоров’язбережувальної компетентностей учителів фізичної культури щодо організації освітнього процесу з фізичної культури на основі реалізації інклюзивного підходу відповідно до концепції Нової української школи та вимог Державного стандарту базової середньої освіти, оволодіння методичними інструментами забезпечення навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти в умовах закладу загальної середньої освіти.

Завдання:

- поглибити знання щодо створення умов, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; педагогічної підтримки осіб з ООП відповідно до визначеного рівня, індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів здобувачів освіти;
- розкрити роль фахівця фізичної культури як учасника команди психолого-педагогічного супроводу учня з ООП;
- розвивати вміння та навички застосовувати здоров’язбережувальні технології навчання, виховання й розвитку учнів ЗЗСО Харківської області;
- надати методичну допомогу з питань оволодіння ефективними технологіями організації освітнього процесу з фізичної культури для дітей з особливими освітніми потребами відповідно до сучасних нормативних документів.

Очікувані результати: удосконалення та розвиток професійних компетентностей:

- **інклюзивна компетентність** – здатність створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; здатність до педагогічної підтримки осіб з ООП відповідно до визначеного рівня, індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів здобувачів освіти;
- **здоров'язбережувальна** – здатність використовувати здоров'язбережувальні технології в освітньому процесі ЗЗСО.

Термін роботи: 2026 рік.

Форми роботи: науково-практичні вебсемінари, тематичний спецкурс-тренінг.

Керівники:

Волкова І.В., старший викладач кафедри освітнього менеджменту та виховання (секція культури здоров'я, психологічної та інклюзивної освіти) КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»;

Колісник О.В., старший викладач кафедри освітнього менеджменту та виховання (секція культури здоров'я, психологічної та інклюзивної освіти) КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

Цільова аудиторія: вчителі фізичної культури Харківської області

План роботи Школи розвитку компетентностей

№ з/п	Тематика	Форма реалізації	Кількість годин	Термін проведення	Відповідальні
1.	Інклюзивна фізична культура: створюємо простір для розвитку кожної дитини.	науково-практичний вебсемінар	3	лютий	Горбенко Т.І. Волкова І.В.
2.	Тематичний спецкурс-тренінг «Учитель фізичної культури: актуальні питання роботи з дітьми з особливими освітніми потребами».	тематичний спецкурс-тренінг	6	квітень	Байназарова О.О. Волкова І.В. Колісник О.В.
3.	Здоров'я та інклюзія: роль фахівця фізичної культури в команді психолого-педагогічного супроводу дитини.	науково-практичний вебсемінар	3	вересень	Горбенко Т.І. Волкова І.В.
4.	Ефективні технології організації освітнього процесу з дітьми з особливими освітніми потребами: практичний аспект.	науково-практичний вебсемінар	3	листопад	Горбенко Т.І. Волкова І.В..
Усього годин			15		

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688) – 49 с. – URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
2. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti>
3. Закон України «Про освіту» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Закон України «Про охорону дитинства» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
5. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <http://surl.li/mfrk>
6. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1767-17#Text>
7. Закон України «Про соціальні послуги» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
8. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <http://mon.gov.ua>
10. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти / Постанова Кабмін України від 15.09.2021 №957, із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 483 від 26.04.2022, № 979 від 30.09.2022. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>
11. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр (зі змінами) / Постанова КМУ від 12.07.2017 №545 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text>
12. Про внесення змін до Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.05.2025 № 787. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0787729-25#Text>
13. Про методичні рекомендації «Безпечне освітнє середовище: Надання індивідуальної підтримки учням з особливими освітніми потребами під час підготовки до реагування на надзвичайні ситуації» (розроблені ДУ "Український інститут розвитку освіти") / Лист МОН України від 03.08.2023 №1/11479-23. – URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2023/08/04/Lyst.MON-1.11479-23.vid.03.08.2023-1.pdf>
14. Про методичні рекомендації «Використання методів альтернативної та додаткової комунікації у закладах освіти" / Лист директорату дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти МОН України від 09.09.2022 №4/2373-22. – URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2022/09/14/List-4.2373-22-09.09.2022-Pro.metod.rekom.14.09.2022.pdf>
15. Про методичні рекомендації щодо запровадження безбар'єрності освітніх послуг у закладах дошкільної, загальної середньої освіти / Лист МОН України від 04.09.24 року № 6/688-24. – URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/92946/
16. Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.06.2024 № 527-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>

17. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» / наказ МОН України від 29. 08.2024 № 1225. – URL: <https://mon.gov.ua/news/informatsiine-povidomlennia>

18. Указ Президента України від 13.12.2016 № 553/2016 «Про заходи, спрямовані на забезпечення додержання прав осіб з інвалідністю». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/5532016-20914>

19. Щодо забезпечення освіти осіб з особливими освітніми потребами / Лист МОН України від 15. 06.2022 № 1/6435-22. – URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS37172>

20. Указ Президента України від 03.12.2020 № 533/2020 «Про забезпечення створення безбар'єрного простору в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533/2020#Text>

Науково-методична література

1. Богданов С. О., Залеська О. В., Федорець О. В., Ключко К. Є., Флярковська О. В. Професійне зростання та емоційна підтримка педагогів: методичний посібник. Київ. Університетське видавництво Пульсари. 2021. 54 с.

2. Джерело педагогічних інновацій. Інклюзивна освіта: досвід, ресурси, проблеми. Науково-методичний журнал. – Випуск №1 (17). – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2017. – 228 с.

3. Дзюба В.В. Адаптація учнів до шкільного життя // Шкільному психологу усе для роботи. – 2010. – №6. – с. 6-8.

4. Допомога дітям з ООП під час війни. Поради для батьків. [Електронний ресурс]. – URL: <https://cutt.ly/eGFQ1QR>

5. Дорожня карта педагога в умовах інклюзивної освіти: методичний посібник / уклад.: О.О. Байназарова, О.С. Казачінер, О.О. Лиско; за заг. ред. Л.Д. Покроєвої. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2019. – 48 с.

6. Дубогай О. Д., Цьось А.В. Навчання в русі. Здоров'язбережувальні педагогічні технології для дошкільнят та учнів [Текст] : навч. посіб. [для студентів вищ. навч. закл., вихователів дошкіль. навч. закл., учителів фіз. культури, методистів, батьків]. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 324 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/12797/5/Learning_motion.pdf

7. Іванова Л.І. Фізичне виховання учнів з відхиленнями у стані здоров'я: [метод. посіб.] / Л.І. Іванова. – К.: Літера ЛТД, 2012. – 320 с.

8. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / Тім Лорман, Джоан Деппелер, Девід Харві; пер. з англ. – К.: - СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с. – URL: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/37/>

9. Корекція дистанційно для учнів з ООП в умовах воєнного стану [Вебінар] [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=aDBY0FRyCTo>

10. Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Баженов Є.В., Бідний М.В., Ребрина А.А., Данильченко В.О., Коломоєць Г.А., Дутчак М.В.). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 №1093. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2024/Model.navch.prohr.5-9.klas-2024/fizkult-5-9-kl-bazhenkov-ta-in-22-08-2024.pdf>

11. Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами / методичні рекомендації / укладачі : Н. Софій, О. Стягунова, О. Федоренко. Київ, УІРО, 2024, 40 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2024/07/29/Otsinyuvannya.navch.dosyahn.uchniv.z.OOP-metodrekomentatsiyi-2024.pdf>

12. Поради для організації інклюзивного навчання під час війни [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/rozrobleno-poradi-dlya-organizaciyi-inklyuzivnogo-navchannya-pid-chas-vijni>
13. Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році : лист міністерства освіти і науки України від 26.08.2025 № 1/17666-25. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/dlya-fakhivtsiv/metodichni-rekomendatsii-2/list-mon-26082025-117666-25-rekomendaciyi.pdf>
14. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка / В. О. Сухомлинський – К.: Радянська школа. – 1978. – 263 с.
15. Цифровий учитель : путівник для професійного зростання / укладачі : Ю. Ковальчук, І. Круть, О. Федоренко. Київ : ЮНЕСКО, 2024, 88 с. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/933/93338/czyfrovyy_uchytel_putivnyk_dlya_profesij.pdf
16. Шевчук Л., Заплотинська О., Дроздик Л., Войцеховська І. Впроваджуємо інклюзію в закладі освіти. Методичний посібник. Державна служба якості освіти України, 2023, 86 с. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/09/Inclusion_zaklad_osvity_SQE-SURGe_2023.pdf
17. Школа та батьки. Навчаємо співпраці / упоряд. М. К. Голубенко. К.: Шкільний світ, 2009. – 128 с.
18. Щодо забезпечення освіти осіб з особливими освітніми потребами : лист Міністерства освіти і науки України від 15.06.2022 № 1/6435-22. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS37172>